

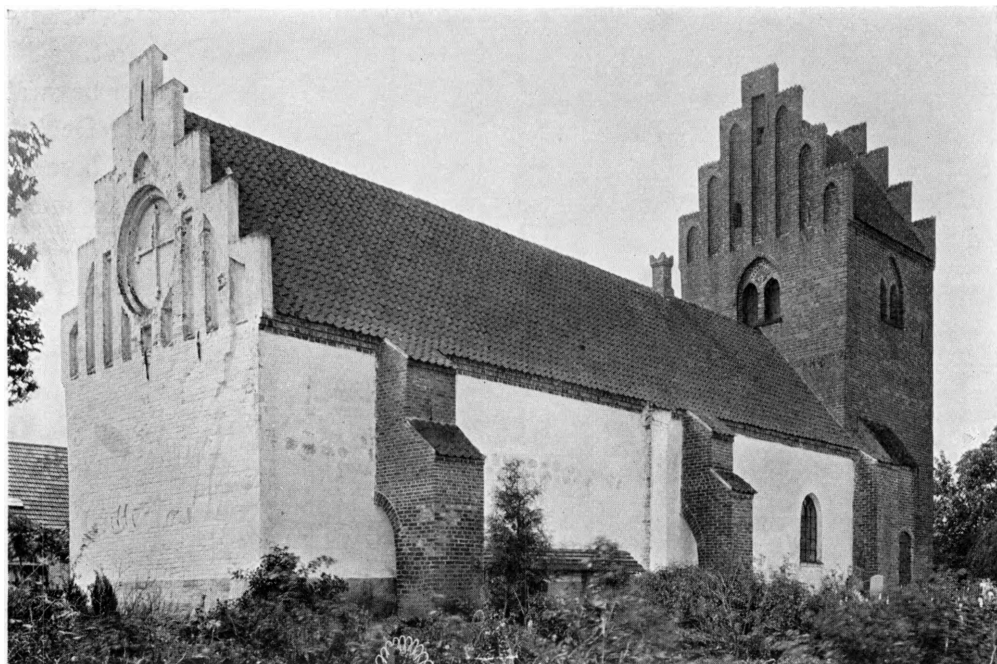

Fig. 1. Vigersted. Ydre, set fra Nordøst.

M. M. 1909

VIGERSTED KIRKE

RINGSTED HERRED

Kirken er indviet til S. Nicolaus af Myra (sml. Klokkeindskrift S. 495 og Kalkmalerier S. 486 f.). I Roskildebispens Jordebog fra o. 1370 nævnes Kirken under Jydstrup Len (»exactio Jurstorp«) med en halv Plovs Jorder og en Afgift paa 10 Øre¹. 1687 fik Kaminersekretær Rolle Luxdorph til Sørup (Vetterslev Sogn) tilskødet Jus patronatus til Kirken²; den fulgte nu Sørup, indtil det af denne Ejendom dannede Baroni Conradsborg opløstes 1796. Senere ejedes den af Besidderen af Nordgaard (Ringsted Landsogn), men gik 17. Okt. 1912 over til Selveje.

I Sognet fandtes en S. Vilhelms *Kilde*, der

besøgtes ved S. Hansdags Tide³.

Kirken ligger paa en lille Banke midt i Byen. Ved Kirkegaardshegnet, der for største Delen er nyt, ligger i Øst en *middelalderlig Kirkelade*⁴, der nu ejes af Nationalmuseet, og ved denne en omtrent samtidig Portal, der ligesom Kirkeladen er bygget af Munkesten. Den har høj, fladbuet Køreport og lavere, fladbuet Dør, begge falsede, og krones af Kamtakker med smaa Firkantsblændinger.

Kirken bestaar af romansk Skib med gotisk Korudvidelse, gotisk Taarn og Vaabenhus.

Af den oprindelige *romanske Kirke* staar endnu Skibets Langmure og tildels Vestgavlen, opført af raa og kløvede *Kampesten* af temmelig lille Stør-

relse. Til Hjørner og Indfatninger om Døre og Vinduer har dog været anvendt *Kridtstenskvadre*, men kun det sydvestre Hjørne er nu bevaret.

Til det nu nedrevne Kor har sluttet sig en Apsis, fra hvis Gesims er bevaret fire krumhugne Kvadre, indmurede i det nuværende Kors Østgavl. De har hver to o. 2 cm dybt indhugne Spidsbuer. Løffler omtaler (1883) en Kvader med Rundbuer, der muligvis stammer fra Korets Gesims; den ses nu ikke mere. Skibets romanske Murhøjde har været o. 4,45 m. Murene har staaet pudsede og hvidtede ialfald inden Vaabenhusets Opførelse. Skibet har oprindelig haft to Vinduer i hver Langside, af hvilke de to vestre endnu staar blændede over Hvælvene (det søndre udvendig 143 x 62 cm, med en Lysningsbredde paa 27 cm). Af Dørene er den nordre tilmuret og spores kun svagt, medens den søndre endnu er i Brug. Udvendig er den smiget (meget usædvanligt), og i Lysningen bæres Rundbuen af profilerede Kragbaand, det vestre dog bort-hugget; indefter er Døren falset, omdannet med Munkesten i Slutningen af Middelalderen (vel samtidig med Indsætningen af den nuværende Dørfløj, se S. 494 f.).

Gotiske Omdannelser og Udvidelser. Før Korets Ombygning og Taarnets Opførelse er der i Skibet — i første Halvdel af 1400'erne — indbygget to Fag Krydshvælv med ret flade Kapper, Mellemgorden er halvanden Sten bred med Halvstens Fals til begge Sider, Pillerne har Rundstavs Kragbaand af Kridtsten. Samtidig er Vestgavlen blevet forhøjet med Munkesten og har faaet Kamtakker samt en Spids med fire Blændinger, de to midterste fladbuede, de to ydre spidsbuede, alle med pudset og kalket Bund. Ved samme Tid er formodentlig ogsaa en Støttepille ved Gavlens Nordside opført, ligeledes af Munkesten.

Ogsaa Tilbygningerne er fortrinsvis af Munkesten. Ældst er *Taarnet*, der næppe er meget yngre end Skibets Hvælv (sml. Kalkmalerierne S. 486). Taarnrummet har mod Skibet en spids Arkadebue med Halvstens Fals til begge Sider og med profilerede Kragbaand af formede Teglsten (Rundstav under en Hulkant). I de andre Vægge store, spidsbuede Spareblændinger; i den vestre en lille fladbuet Niche under det oprindelig slankt spidsbuede, men nu omdannede Vindue. Det samtidige Hvælv har Kvartstens Ribber, ingen Overribber. Til Trappehuset paa Nordsiden har der oprindelig været en fladbuet Dør inde fra Taarnrummet, men den er tilmuret, inden Kalkmalerierne males (S. 488), og i Stedet blev brudt en fladbuet Yderdør. Trappen har Spindel og Trin af Kridtsten. Mellemstokværket har lignende Spareblændinger som forneden, i Vest med et fladbuet Vindue i spidsbuet Spejl. Klokkestokværket, hvis øverste Skifter indvendig tildels er af Kridtkvadre, har til alle Sider spidsbuede Tvilling-Glamhuller, samlede i en stor, spidsbuet Blænding med tilmuret Topglug. Gavlene har syv Kamtakker og syv spidsbuede Højblændinger.

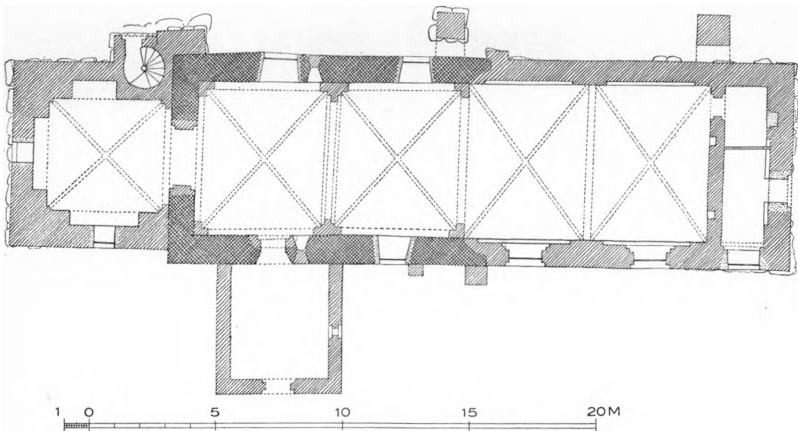

Fig. 2. Vigersted. Plan. 1 : 300. Maalt af Mogens Clemmensen 1917.

Vaabenhuset, der er opført o. 1500, har fladbuet, falset Indgangsdør, udvendig under spidsbuet Spejl; i Østmuren en oprindelig Lyssprække i fladbuet Indfatning; dobbelt udkragede Tandsnitgesims (Blokandgesims) mod Øst og Vest. Den nitakkede Gavl har stokværksdelt Blændingsdekoration med tre Bundblændinger paa Bad mellem to Bækker Trappeblændinger. Over Døren, i Midtblændingens Underkant, et udskaaet Kridtstenshoved. Det nye, glatpudsede Loft ligger lavere end det oprindelige og overskærer Kalkmalerierne (S. 489).

Yngst af Tilbygningerne er *det ombyggede Kor*, der maa tilhøre Middelalderens seneste Tid. Det har Skibets Højde og Bredde og er bygget med Baand af Kridtkvadre og Kampesten, antagelig fra det gamle Kor (sml. S. 484). Af Sydsidens tre spidsbuede Vinduer er det østre omdannet i ny Tid, indvendig staar dog dets oprindelige, fladt rundbuede Stik, medens de to andre har bevaret deres oprindelige Form. I de andre Sider findes ingen Vinduer. Østgavlen har under de ni, i 1832—33 genopmurede Kamtakker en rig Blændingsdekoration af midtsjællandsk Type med smalle Højblændinger omkring en stor, dyb, falset Bundblænding, i hvis Bund et ophøjet Kors med Tværstik ved Enderne (Fig. 1). I det Indre er det østligste Parti skilt fra Koret ved en Tværmur og indrettet som Sakristi (nu er den søndre Del af dette ved en ny Mur udskilt som Varmerum). Det har Ansatser til et almindeligt Krydshvælv, men overdækkes af en ejendommelig, uregelmæssig muret, i Midten kuppelagtig hævet Tøndehvælv. Under det omdannede Sydvindue en lille firkantet Vægniche, og i Østvæggen en nu tilmuret Udsparring for Kirkens Monstranshus (S. 492). I Skillemuren findes paa hver Side af Alteret en foroven aftrappet Vægniche og i Nord en fladbuet, falset Dør. Koret er overdækket af to Fag Krydshvælv, adskillig højere end Skibets, med stærkt buklede Kapper og Helstens Overribber af Munkesten og Kridtsten. I Sidevæggene store,

Halvsten dybe Spidsbue-Blændinger, hvorover Skjoldbuerne kun springer ganske lidt frem; ved den østre Skjoldbuetop et skægget Mandshoved udskåret i Kridtsten. I Østfaget har Sydvæggen i Blændingens Bredde og under Vinduet tre retkantede, i Overkanten falsede Bænkenicher. I Vesthvælvets søndre Kappe et lille trekantet Hul (til Klokkereb?).

To Stræbepiller paa Nordsiden af Kor og Skib, forneden med Sprængbue ind mod Muren, er af Munkesten, og det samme gælder en stor og en mindre Støttepille paa Skibets Sydside, men deres Alder er uvis.

Kun Vaabenhuset har bevaret sit gamle *Tagværk* af Eg med bladede Forbindelser og to Lag Hanebaand.

En Stump af en ornamenteret og glaseret **Gulvflise* fra o. 1300 er fundet i Sakristiet (nu i Nationalmuseet). Andre Bester af gamle Gulvfliser er indmuret i Korets Sydvæg, deriblandt en Liljellise fra o. 1550 med Spor af grøn Glasur.

Kirken staar nu hvidtet med røde Gesimser, Vindueskanter og Støttepiller; Taarn og Vaabenhus med blank Mur. Tagene er hængt med Vingetegl, Vaabenhuset har dog paa Vestsiden endnu sit gamle Tag af Munketegl.

KALKMALERIER

I det oprindelige Skibs to Hvælvingsfag samt omkring Taarnbuen og i Taarnrummet findes Kalkmalerier fra o. 1450, afdækkede og restaurerede af J. Kornerup i 1890—92; ved samme Lejlighed fik ogsaa de to østlige Hvælvingsfag en Udsmykning med Ornamenter laant fra de gamle Billeder⁵. Nogle lidt yngre Malerirester paa Vaabenhusets Vægge er fremdragne og restaurerede af Ole Søndergaard i 1928⁵.

Hovedbillederne i Hvælvingskapperne forestiller:

1) I Skibets Østhvælv syv Scener af Kristi Lidelseshistorie: Indtoget i Jerusalem og Kristus i Gethsemane (i Østkappen), Judaskysset og Kristus for Pilatus (i Sydkappen), Hudfletningen og Tornekroningen (i Vestkappen) samt Korsegangen (i Nordkappen). Under den sidste Fremstilling har der paa Væggen været malet en Krucifiksgruppe, ødelagt af et nyere Vindue; nu er kun Mariafiguren bevaret.

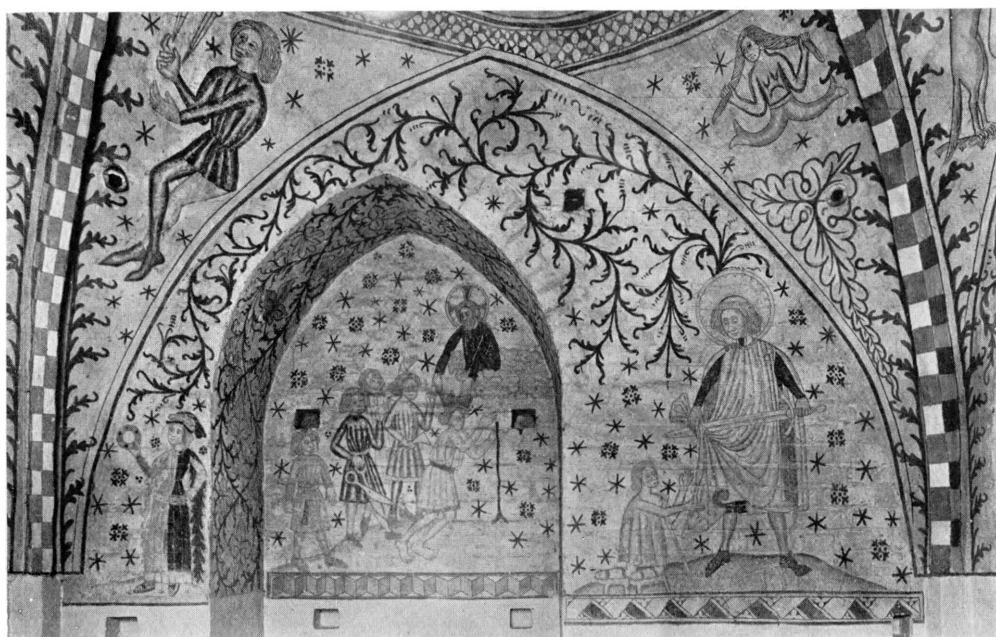
2) I Skibets Vesthvælv: Evas Skabelse (i Østkappen), Fristelsen i Paradis (i Sydkappen), Kains Brodermord og Off'eralteret, hvorfra Kains Offerskaal falder ned (i Vestkappen, Fig. 3) samt i Nordkappen Ærkeenglen Mikael, som gennemborer Dragen med sin Lanse, og Hellig Knud Hertug med Hertugkrans om Panden, i den ene Haand en Lanse, i den anden et Bigsæble. Billederne i denne Hvælving er gennemgaaende stærkt restaurerede, mindst dog de sidstnævnte.

3) I Taarnhvælvingen Scener af Legendens om den hellige Nicolaus af Myra.

P. N. 1917

Fig. 3. Vigersted. Kalkmalerier. Skibets vestlige Hvælv, Vestkappen (S. 486).

V. H. 1937

Fig. 4. Vigersted. Kalkmalerier. Taarnrummets Nordvæg (S. 488).

I Østkappen redder han tre unge Kvinder, som den forarmede Fader var ved at sælge til Prostitution. I Sydkappen genopvækker han tre unge Mænd, som nøgne staar ud af en Kiste. I Vestkappen frelser han Skibbrudne. I Nordkappen ses Helgenen hvilende i sin Sarkofag omgivet af Gejstlige samt Pilgrimme og Krøblinge.

I Hvælvingerne er alle Kappelfigene udskilte ved vandrette Ornamentbaand, som løber hen under de store Figurbilleder. I Fligene oftest store, tresidede, tungede Blade, flere Steder dog smaa Billeder af symbolsk eller spøgefuld Art. I Skibets Østhvælvning en Armbrøstskytte og et Mandshoved. I Vesthvælvningen to Dyrefabelbilleder: en græssende Ged(?) samt to Bæve eller Ulve (symboliserende Gejstligheden eller Øvrigheden) i Færd med at hejse Gæs(?) op i en Galge. I Taarnrummet tre sammenslyngede Fisk, en Bæv, som spiller paa Harpe, en Havfrue (Sirene) med kløftet Hale, en Jonglør med to Knive (Fig. 4) og en mærkelig, forvreden Figur med blottede Ben, dansende eller jonglerende; herved en ulæselig Indskrift. Desuden findes paa Væggene i Taarnrummet forskellige andre Figurbilleder: Syd for Taarnbuen Apostlen Andreas. Paa Nordvæggen, længst til Øst, ovenover den oprindelige Dør til Taarntrappen (S. 484) og delvis ind over dennes Stik, den hellige Martin af Tours og Tiggeren. I den dybe Blænding vest herfor en ejendommelig Fremstilling: en Mand, der barfodet og kun iført en kort Kjortel bøjer Knæ i Andagt, medens Vorherre fra Skyerne sænker en Krone (Helgenkrone?) ned paa hans Hoved. Han har i Hænderne en i den nedre Ende kløftet Stok, vistnok et Værktøj, og bag ham ses fire Haandværkere, en med Skomagerkniv, en med Saks og en med Hammer (Fig. 4). Billedets Tolkning er uvis; Kornerup⁵ og Magnus-Petersen⁶ vil forklare det som Knud Hertugs Helgenkroning i Nærværelse af hans Gildesbrodre fra Slesvig; men en saadan Scene kendes i hvert Fald ikke fra hans Legende. Givet er, at Helgenen er en Gildes- eller Langshelgen. — I Nordvest-Hjørnet paa hver sin Side af Ribbenedløbet to sammenhørende Billeder: en Junker i fineste Modedragt fra 1400'ernes Begyndelse beundrende sig selv i et Spejl, og ligeoverfor ham en Dødning, over hvis Hoved en (fornyet) Indskrift: »Se til mig«. I Vestmurens Blænding et Skriftbaand med moderne Indskrift: »Mange nu høre kun Tvivleren«. I Sydvest-Hjørnet til den ene Side en Gedebug, der gaar oprejst med Stok, til den anden en kronet Helgeninde med Bog og Tang(?): S. Apollonia eller S. Agathe.

Omkring Figurbillederne en rig og stadig vekslende Ornamentik. I Bibbekrydset har Skibets ene Hvælvning store, hjerteformet omfattende Blade paa mørk Bund, den anden hængende Draperier, medens Taarnhvælvningen har en enkelt, stor, bredbladet Boset. Paa Bibberne Zigzagbaand og Skaktavlmønstre, langs Bibberne forekommer Krabbeblade og Buefriser. Yndet er i det hele Zigzagbaand, ofte med Bladornamenter indføjet i Vinklerne, og Baandflet-

ninger. Mest anvendt er dog Ranke- og Bladværk. Bladformerne er for største Delen af ældre gotisk Karakter: Vinblade, Egeblade og spidse Søblade; dog forekommer ogsaa sengotiske Ranker med fligede, slyngtraadagtige Blade. En enkelt er af ganske romansk, stiliseret Præg (Østsiden af Gjordbuen mellem Skibets to Hvælvingsfag). Ved Taarnbuens Østside to symmetriske Drager med sammenslyngede Haler og Rankeværk groende ud af Gabet. I Felternes Bund overalt Smaastjerner og Rosetter. De tidsprægede Dragter, som forekommer i Billederne, viser Moder fra første Halvdel af 1400'erne.

Farverne er først og fremmest rødbrunt og graasort, i mindre Udstrækning grønt og gulbrunt. Knud Lavard-Figuren i Skibets Vesthvælvning bærer rød Kjortel.

Otte enkle Indvielseskors findes rundt om i de tre Hvælvingsfag.

Vaabenhusets Væg billeder er fra o. 1500; paa Østvæggen »Frelserens Højde« (Altitudo Christi, sml. Ringsted S. 146)⁷, dog kun den øvre Del af Figuren bevaret; paa Nordvæggen en treskibet Bygning med tindepydet Midttaarn (Betydning uvis).

INVENTAR

Alterbordet, muret af Munkesten opad Korets Skillemur, dækkes af Panelværk, af Fyr, fra 1605, med rundbuede Portalfelter mellem riflede Pilastre.

To af *Alterbordsforsidens* Felter (Fig. 5) har oprindelige Malerier paa tynd Kridtgrund: Kristus med Verdenskuglen og Kors, Johannes med Kalk, hvorimod Figuren i det tredje Felt (Peder) ligesom den øvrige brogede Staffering skyldes en Restaurering 1903. Paa Sydsidens Frise ses Rester af opmalede Versaler. 1755 lød Indskriften paa Nordsiden: »Avo Nicolai Boeskildensis« (»Ove Nielsen fra Roskilde«), paa Forsiden: »Benignissimo Deo, generoso etiam viro ac domino, d(omi)no Petro Bassio de Sørup, Regiæ Majestatis præside Roeskildensi gratificantibus, altare Domini hoc ornamento, sacri hujus templi impensis insignitum est, Anno 1605« (»Takket være den gode Gud og den ædle Mand og Herre, Hr. Peder Basse til Sørup, kgl. Majestæts Lensmand i Roskilde, blev Herrens Alter smykket med denne Prydelse paa denne hellige Kirkes Bekostning Aar 1605«); paa Sydsiden: »Pastore Matthia Bredalino Wellejo. Symbolum: Malo bonum vince. Tutoribus Jacobo Sylvio et Jacobo Petræo« (»Præst var Mads Bredal Vejle. Valgsprog: Overvind det onde ved det gode« — der staar fejlagtigt: Overvind det gode ved det onde — Kirkeværger var Jakob Skov og Jakob Pedersen«).

Altartavle (Fig. 5), i Høj-Renaissance, med malet Aarstal 1601. Det tredelte Storstykke flankeres af joniske Søjler, Midtfeltet af Halvsøjler, alle med Prydbælter. Sidefelterne har rundbuede Portalfelter, med Baandslyng og Kasette-

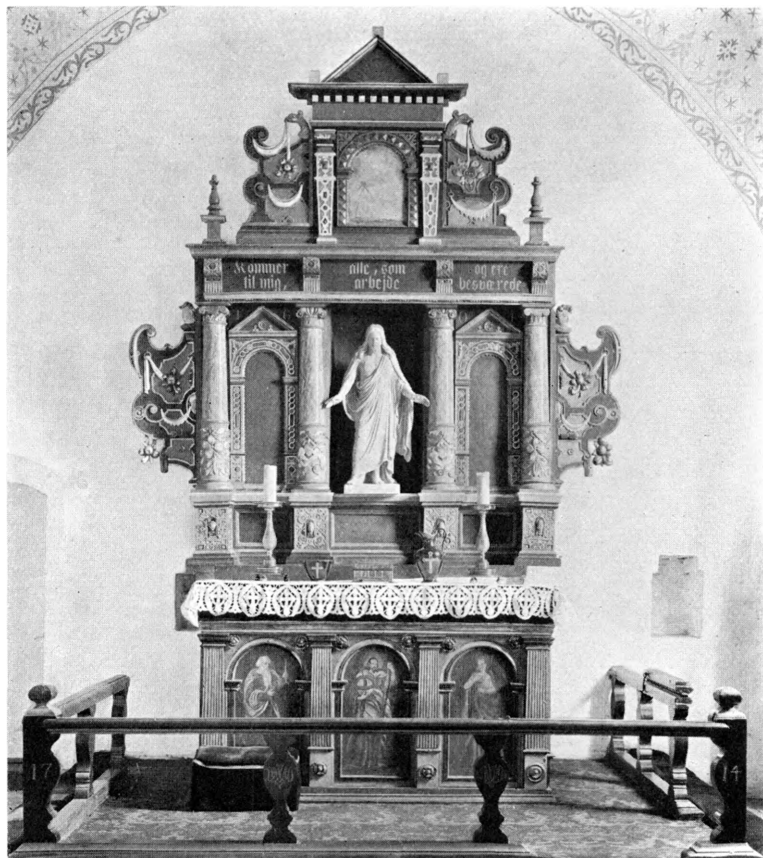
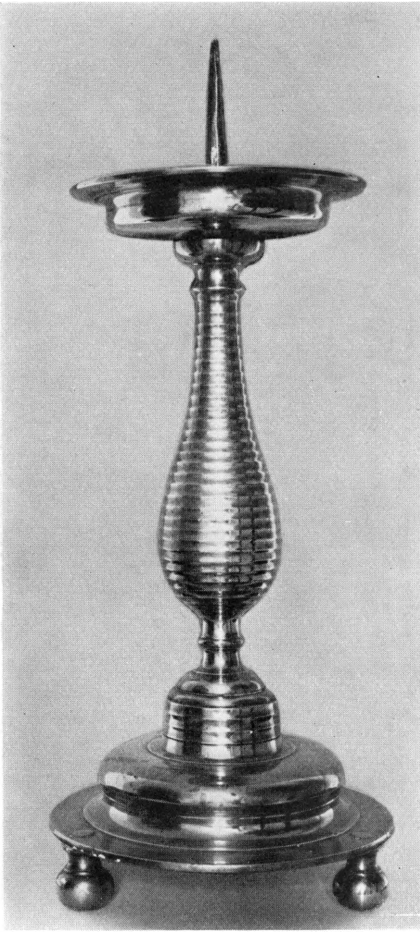

Fig. 5. Vigersted. Altertavle (S. 489).

M. M. 1909

værk, under Trekantgavl. Storvinger og Topvinger har Kasetteværk, Draperier, Frugtklaser og ender i henholdsvis Barne- og Fuglehoveder. Tavlen havde (1758) et Maleri af Kristi Opstandelse »samt nogle bibelske Sprog«. Storfeltet er omdannet og heri er opstillet en Gipsfigur, Thorvaldsens Kristus; i Topfeltet et nyt Maleri (Landskab med Palmer). Tavlen, der blev repareret 1824 (Kaldsbog), overmaledes 1895 med brogede Farver. Over de tomme Sidefelter er opmalet Aarstallet 1601. Sml. Ørslev S. 561. Boskilde Arbejde, nært beslægtet med Tavlen i Herslev (Somme Hrd., Københavns Amt).

Altersølv. *Kalk* af kbh. Prøvesølv 1688, 21,2 cm høj, med bred, sekstunget Fod, sekssidet Skaft, fladtrykt Knop med inddrevne pæreformede Tunger, og oprindelig Kumme. Paa Foden er graveret Luxdorps og Adels Vaaben (Kirkeejeren Bolle Luxdorph til Sørup, gift med Friderica Adeler); under Foden »Oldermandsranke«; Mestermærke for Matthias Hansen 1688 (Olrik 343). Samtidig *Disk* med graveret Indvielseskors⁸; paa Undersiden Kursivversaler: »Anno 1689 er denne Wiersted Kirkes Kalch oc Disch omgiort oc

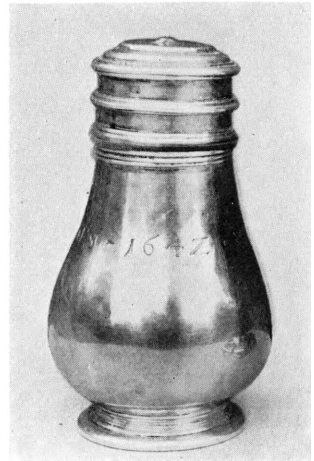
P. N. 192 8

Fig. 6. Vigersted. Alterstage (S. 492).

M. M. 1909

Fig. 7. Dørring (S. 495).

V. H. 1928

Fig. 8. Vinbeholder 1639 (S. 491).

forbedret med tiuge Lod Sølf oc weier nu tilsammen fem og føritiue Lod; samme Mestermærke. *Oblatæske*, oval; paa Laaget graveret, kronet Spejlmonogram: ELS; under Bunden graveret Vægtangivelse: 9 Lod 2 Q.; indprikket: »Donavit Liber Baro C. D. K. Ao 1761« (Friherre C. D. Knuth skænkede den i Aaret 1761«); utydeligt Mestermærke. *Sygekalk*, 12,3 cm høj, med sekstunget Fod, sekssidet Skaft, 6 og 6 drevne Blade paa Knoppen; lille, spids Kumme; under Bunden graveret Vægtangivelse: »14 lott 3 qt«. *Disk*, 9,7 cm i Tv., med graveret Indvielseskors. *Vinbeholder*, 10,5 cm høj, af Pæreform (Fig. 8), med Skruelaag; under Bunden Vægtangivelse: 17 Lott. Alle tre Stykker er stemplet med Københavns Mærke 1639 og med Mestermærke for Sten Pedersen (Olrik 458) og har samme graverede Indskrift: »Wiersteds Kierckes 1642«. †*Vinflaske*, af Tin, paa 5 Pægle, blev købt hos Hans Kandestøber i Køge 1667—68 (Rgsk.).

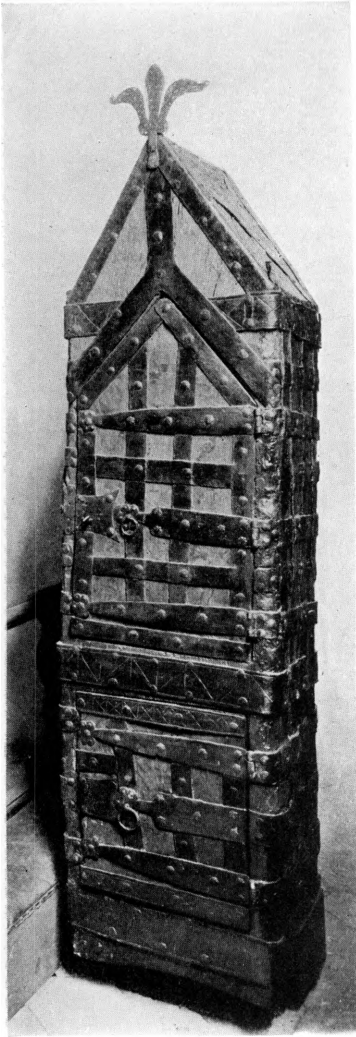

Fig. 9. Vigersted. Krucifiksgruppe (S. 494).

Hudo fot.

Alterstager (Fig. 6), 41 cm høje, med vandret riflet Balusterskaf og tre Kuglefødder. Fra o. 1650—1700.

Monstranshus (Fig. 10), sentmiddelalderligt, 188 cm højt, af een jernbeslaet, firsidet Egeblok med tagformet Afslutning og to Skabsrum. Det ovre har Gavlf-form, dobbelt Dørfals, men kun Yderdøren er bevaret, det nedre er firsidet og har kun een Dør. En Del af Naglerne har Bosethoveder, Gangjernene ender i Bosetter og Jernbeslagene har indhuggede, geometriske Monstre; øverst paa Gavlen sidder en Smedejernslilie. Huset blev i 1903 restaureret efter at være

Hude fot.

Fig. 10. Vigersted. Monstranshus (S. 492).

Hude fot.

Fig. 11. Vigersted. Daabsfad (S. 494).

V. H. 1928

Fig. 12. Vigersted. Font (S. 493).

udtaget af Sakristiets Østvæg (sml. S. 485), hvilket dog næppe er dets oprindelige Plads; Jernbeslagene paa alle Sider viser, at det har staaet frit. Laasene er nye. Træet er rensat, Beslagene mørkebrune. Nu i Korets Sydøsthjørne.

Alterskranke (sml. Fig. 5), af Eg, med svejfede Balustre og profileret Overligger. I Forsidens Balustre er indskaaret 17 — 14 og Spejlmonogrammer for Sognepræst Henrik Nielsen Skrøbebjerg og Hustru Johanne Andersdatter Wiger (død 1714).

Font (Fig. 12), af Granit, romansk, af een Sten. Den firpasformede Kumme,

Tvm. 83 cm, har foroven en lille Rundstav, forneden en sværere Vulst; intet Afløb. Foden er skjult i Gulvet.

Fad (Fig. 11), o. 1650, af nederlandsk Arbejde, 66,5 cm i Tvm., med Evas Skabelse omgivet at tæt Rankeværk med forskellige af Havens Dyr. Paa Randen Hjort- og Hund-Frise, ligeledes i tæt Rankeværk samt et borgerligt Vaabenskjold med tre Felter: i de to øverste Løvehoveder, i det nederste B P paa hver Side af en Blomst. *Fad* af Tin, 31,5 cm i Tvm., med Mærke for E. B. Rütz 1780⁸. *Tinkande*, stemplet: Hans Høy.

Korbnekrucifiksgruppe (Fig. 9) fra o. 1525. Figuren, o. 150 cm høj, er lodret hængende med svagt bøjede Arme, stor Næse, spidst Skæg, halvt lukkede, skraat siddende Øjne, tovsnoet Tornekrone og stort flagrende Lændeklæde. Korstræet har Hulkantprofil, Glorieskive og nu tomme Firpas-Endestykker. Johannesfiguren, o. 115 cm høj, er barhovedet, Maria, o. 115 cm høj, har Hoved- og Hagelin og bredsnuadede, tyksaaledede Sko; de brogede Farver skyldes en Restaurering 1893⁹. Krucifikset stod (1755) paa en Egebjælke, »der gaaer tverts over Kirken« med **Adam* og **Eva* (nu i Nationalmuseet) paa hver Side; paa Bjælken stod »med gamle Munkebogstaver«: »Bespice, qui transis, quia tu mihi causa doloris; Hic morior pro te, peccatum desine pro me« (»Betænk, du, som gaar forbi, at du er Aarsagen til min Smerte; her dør jeg for dig; ophør at synde for min Skyld«). Endnu 1810 i Korbuen, nu paa Korets Nordvæg paa ny Bjælke.

Prædikestol i tidlig Bruskbarok fra o. 1630, nær beslægtet med Jydstrup (S. 473), men sikkert ikke af samme Haand. Storfelterne har Evangelistfremstillinger i Portalfelter, hvis Kvindehermer har Skafter opløst i Bruskslyng; under Felterne Kartoucher med reliefskaarne Fvangelistnavne. Storhermerne er Dydefigurer: 1. nu uden Attribut, 2. Troen, 3. Klogskaben, 4. Haabet, 5. Styrken. Stolen stafferedes af Hans Maler i Næstved 1667—68 (Rgsk.). De nuværende Farver er nye. Samtidig *Opgang* med glatte Fyldinger og fornyet Rammeværk af Fyr. Samtidig *Lydhimmel* af Eg, nu henlagt paa Vaabenhusloftet.

Stoleværket er nyt. Tre † *Stolestadegavle*¹⁰, fra o. 1550—75, af samme Haand som Døren i Høm (S. 531), fandtes endnu 1883 i Taarnrummet.

Degnestolens Forside har to rundbuede Portalfelter og derover rektangulære Profilyldinger; paa Gavlene er Brudstykker af en Indskrift i fordybede Versaler: ».. kerup dese Stole gøre 1582«. Forside og Gavle er sikkert samtidige og har oprindelig hjemme i Stoleværket.

† *Skriftestol*, ved Siden af Alteret, blev 1664—65 istandsat af Olaf Madsen, og 1671—72 blev Stolen, »som tilforn var vendt mod Solskin[n]et, vendt mod Folkene i Kirken« (Rgsk.). Borttaget 1832 (Kaldsbog).

Dørfløj, mellem Vaabenhus og Skib, af lodrette Fyrreplanker, fra 1500—1550.

Paa Ydersiden er fæstet profileret Rammeværk af Egetræ; Bagsiden har profilerede Egerevler. 1912 blev Træet rensat og ferniseret, Indersiden broget malet¹¹. Samtidig *Dorring* (Fig. 7) af Jern med tilhørende rundt Beslag, der har gennemslagne Rosetornamenter og tunget Rand.

†*Pulpitur*, »paa tre Piller«, blev fornyet 1666—67 af Laurids Snedker og stafferet af Hans Maler af Næstved (Rgsk.).

Pengeblok, gammel, stærkt jernbeslaaet.

Klokker. 1) 1515. Minuskler mellem Buefriser, fra hvis Konsoller udgaar Blomster: »Almi pontificis Nicolai sunt [Fejl for sancti]¹² ad honorem. Iohannes Fastenowe me fecit anno Domini mdxv. Tutoribus ecclesie Iacobe Bunne et Olauo Henrice« (»Den hulde Biskop S. Nicolaus til Ære. Johannes Fastenove gjorde mig i det Herrens Aar 1515. Kirkeværger var Jacob Bonde og Olav Henriksen«). Tvm. 123 cm. (Uldall 260)¹³.

2) 1618. Versaler: »Anno 1618 støbt mich Hans Kemmer. Soli Deo gloria, laus et honor« (»Gud alene Ære, Pris og Hæder«). Efter Klokkestøbernavnet Aftryk af en Rostock'er Thaler, sandsynligvis fra 1607. Paa hver Side af Klokken er Kvindefigurer, o. 10 cm høje, i højt Relief, den ene med Stav i Haanden, et Barn ved Siden og et paa Armen (Kærlighed), den anden uden Attribut. Klokken kostede 420 Dlr. (Rgsk.).

GRAVMINDER

Gravsten. 1) 1777. Jomfrue Thalia Friborg, født i Ringsted [22.] Dec. 1758 af Regimentskvartermester Christian Friborg og Frue Vita Rørdam, død

28. Sept.(?) 1777 hos sin Morfader Provst Rørdam. Kursiv, temmelig slidt; profileret Kant, tre Rosetter under Indskriften. Rødlig Kalksten, 198 x 87 cm. Opsat paa den østre Stræbepille.

2) 1788. Ove Guldberg, født 1739, Søn af Pastor Hans Guldberg og Anna Margreta Bruun; Sognepræst i Wetterslev og Høm 1773, i Nykøbing og Rørvig 1781, i Wigersted og Qværkebye 1783, gift med Christiana Johanna Fædder (otte Børn), død 29. Nov. 1788. Kursiv. Hjørnerosetter; Bladværk langs Randen; forneden Landskab med Sol, Maane og Stjerner. Broget Bemaling. Graalig Kalksten, trapezformet 104 x 67—58 cm. Indsat i Korets Nordvæg.

Mindetavle over Faldne 1849—50.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1656—65, 1669—72 (RA). — Kaldsbøger 1822—71, 1862—83, 1872 ff. (ved Embedet). — Kirkesynsprotokoller 1862 ff. (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA), 1810 (NM). — Museumsindberetninger af J. B. Løffler 1883, Mogens Clemmensen og Poul Nørlund 1917. Revideret af P. N. og V. H. 1928.

¹ SRD. VII, 55, 117. ² Kronens Skøder II, 615. ³ Resen (Uldall. Fol. 186. I, 35); SRD. V, 460; Aug. F. Schmidt: Danmarks Helligkilder. 1926. S. 119. ⁴ Indberetning af M. Mackeprang 1909; Architekten 15. Juni 1912. 1640 omtales, at en Husmand, der bor i Kirkeladen, har bygget en Svinesti op til Kirken (Ringsted Herreds Tingbog, 1640. Bl. 190, LA.); meddelt af Lektor H. H. Fussing. ⁵ Kalkmaleriberetninger af J. Kornerup 1890, 1891 (NM). ⁶ J. Magnus-Petersen: Kalkmalerier. 1895. S. 124 f. sml. Tab. XVIII og XIX. ⁷ P. Severinsen. Danske Studier 1927. S. 1—20. ⁸ Tidskrift for Industri. 1906. S. 76. ⁹ Istandsæt af P. Rahbek. ¹⁰ C. A. Jensen: Snedkere og Billedsnidere. 1911. S. 34, Fig. 46—48. ¹¹ Indberetning af Ole Sondergaard 1912. ¹² Sml. Fastenoves †Klokke fra S. Nicolai Kirke i København, Uldall 255. ¹³ Om Klokken gaar det Sagn, at den blev støbt af en Klokkestøbersvend; dahan havde kommet for meget Sølv i Metalblandingen, blev hans Mester vred og stak ham under et paafølgende Skænderi ihjel med en Dolk. Sml. Kirkehist. Saml. 1. R. II. S. 95 og noget anderledes Thiele: Folkesagn I. S. 189.

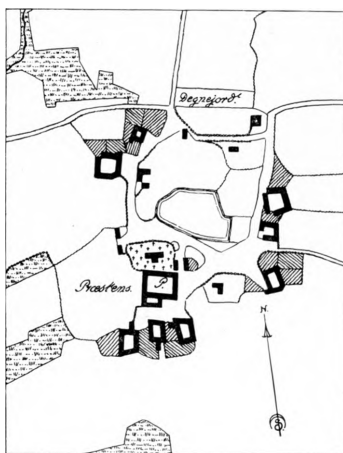

Fig. 13. Vigersted 1793.